

معاونت بررسی های اقتصادی
اتحادیه بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

نگاهی به تحولات نظام مالیاتی

از منظر کسب و کارها

نویسنده: پریسا مطرانلویی، فاطمه علیزاده آغاسمعیلی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی

شهریور ۱۴۰۳

از طریق پست الکترونیکی زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

economic_research@tccim.ir

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

Changes in the Tax System from the Point of View of Businesses

The tax system has been facing various problems in the field of laws and implementation during the past years. However, due to the fact that the pillar of laws has played a greater role in the field of these challenges, amending the previous laws to promote tax justice, maintain the stability of tax revenues for the government, eliminate speculative incentives and help the prosperity and growth of production is one of the basic requirements in this direction.

Since at this point in time, we are facing a fundamental evolution in the structure of tax system laws in various dimensions; It is necessary for taxpayers to have accurate information about the details of these developments and their positive and negative effects on their businesses.

Therefore, this report has been prepared with the aim of informing economic activists about the latest developments in the tax system in various areas, including value added tax, the law of store terminals and the taxpayer system, amendments to the direct taxes bill, developments in the field of capital gains tax and total income tax .From another angle, this report contains some important points for policy making to draw the attention of the policy maker to the important points of future policies from the point of view of businesses.

The author's main thesis in preparing this report is to emphasize the issue that currently the tax system is at the turning point of the contract, the consequences of which will be very effective on businesses, so it is necessary that all policies are based on three principles (correct design, proper implementation and implementation). at the right time) be based.

In this direction, the need to establish a comprehensive tax system with coherence and integrity in laws that does not require minor and case-by-case reforms and at the same time is flexible to the business and livelihood environment of the society is defined as a basic necessity. Also, in this article, a checklist of the items that need to be checked in the formulation of any new tax law or amendments to the previous laws has been prepared and presented, which will help the policy maker in the effective formulation of the laws.

فهرست مطالب

۶	مروری بر وضعیت نظام مالیاتی در ایران
۷	الزاماتی برای اصلاح سیاست‌های مالیاتی
۹	بهبود فضای کسب و کار برای افزایش توان مالیات‌دهی بنگاه‌ها
۱۰	مالیات بر عایدی سرمایه
۱۰	هدف طرح
۱۱	نکات کلیدی در مالیات بر عایدی سرمایه
۱۲	اثرات مالیات بر عایدی سرمایه
۱۳	جمع‌بندی
۱۴	لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم
۱۴	هدف لایحه
۱۴	نکات کلیدی در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم
۱۵	اثرات لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم
۱۶	جمع‌بندی
۱۷	قانون مالیات بر ارزش افزوده
۱۷	هدف قانون
۱۸	نکات کلیدی در قانون مالیات بر ارزش افزوده
۱۹	اثرات قانون مالیات بر ارزش افزوده
۲۰	جمع‌بندی
۲۱	قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان
۲۱	هدف قانون
۲۱	نکات کلیدی در قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان
۲۳	اثرات قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان
۲۳	جمع‌بندی
۲۴	توصیه‌های سیاستی
۲۷	منابع

خلاصه مدیریتی

نظام مالیاتی در مسیر بلوغ خود طی سالهای گذشته با مشکلات مختلفی در حوزه قوانین و اجرا همراه بوده است که شاید بتوان گفت رکن قوانین نقش بیشتری در زمینه بروز این چالش‌ها ایفا نموده است؛ لذا ضرورت اصلاح قوانین قبلی برای ارتقای عدالت مالیاتی، حفظ ثبات درآمدهای مالیاتی برای دولت، حذف انگیزه‌های سوداگری و کمک به رونق و رشد تولید یکی از الزامات اساسی در این مسیر، برآورد شده است.

از آنجاییکه در این برهه زمانی، با یک تحول اساسی در ساختار قوانین نظام مالیاتی در ابعاد مختلفی مواجه هستیم؛ لازم است مودیان مالیاتی اطلاعات دقیقی از جزئیات این تحولات و اثرات مثبت و منفی آن بر کسب و کارهای خود داشته باشند. لذا این گزارش - که سعی شده است در آن تمامی تحولات اخیر مالیاتی مورد بررسی اجمالی قرار گیرد - با هدف اطلاع فعالان اقتصادی از آخرین تحولات نظام مالیاتی در حوزه‌های مختلف اعم از مالیات بر ارزش افزوده، قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان، اصلاحات لایحه مالیات‌های مستقیم، تحولات حوزه مالیات بر عایدی سرمایه، طرح مالیات بر مجموع درآمد و آخرین تغییرات در حوزه معافیت‌ها و سایر تغییرات در نظام مالیاتی تهیه شده است. از زاویه دیگری این گزارش حاوی برخی نکات مهم برای سیاست‌گذاری است تا توجه سیاست‌گذار به نکات مهم سیاست‌های آتی از منظر کسب و کارها، جلب شود.

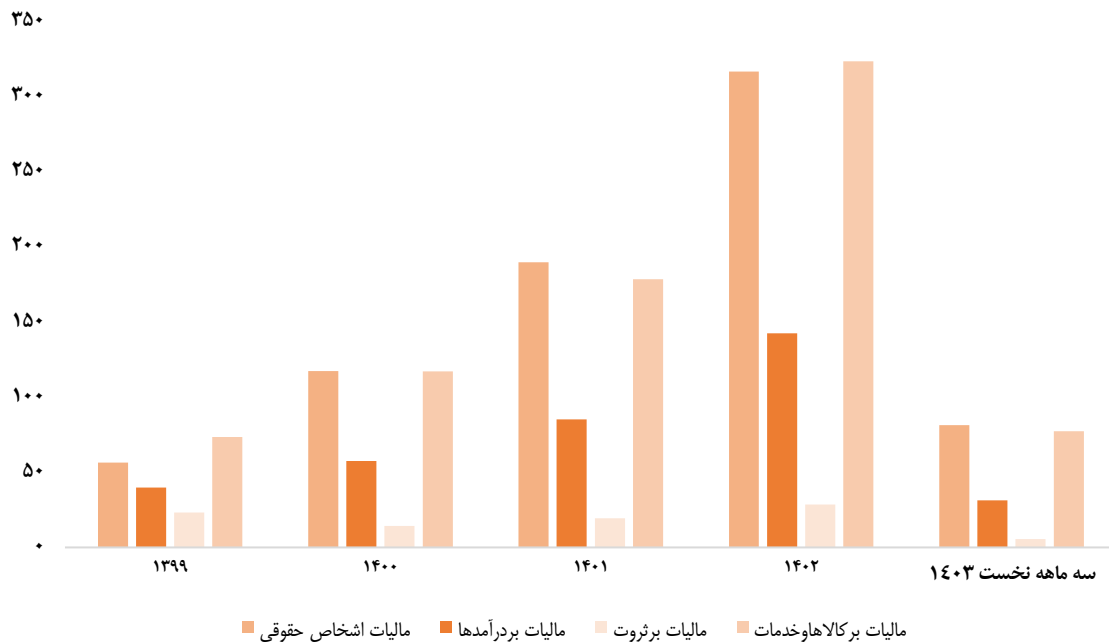
رسالت اصلی نگارنده در تهیه این گزارش تاکید بر این مساله است که در حال حاضر نظام مالیات‌ستانی در نقطه عطفی قرار داد که پیامدهای آن بر کسب و کارها بسیار اثرگذار خواهد بود لذا تاکید موجد بر این است که بار دیگر این مساله گوشزد شود که تمامی سیاست‌ها برای اثربخشی می‌بایست از سه اصل طراحی صحیح، اجرای مناسب و پیاده سازی در زمان مناسب، پیروی کنند. در این مسیر لزوم استقرار نظام جامع مالیاتی ضمن انسجام و یکپارچگی در قوانین که نیاز به اصلاحات جزئی و موردی نداشته باشد و در عین حال نسبت به فضای کسب و کار و معیشتی جامعه انعطاف‌پذیر باشد، در قالب یک ضرورت اساسی تعریف است. همچنین در این نوشتار چک لیستی از مواردی که لازم است در تدوین هر قانون جدید مالیاتی یا اعمال اصلاح بر قوانین قبلی بررسی شود، تهیه و ارائه شده است که به سیاست‌گذار در تدوین اثربخش قوانین کمک خواهد نمود.

مروری بر وضعیت نظام مالیاتی در ایران

نگاهی به وضعیت درآمدهای مالیاتی دولت طی سال‌های اخیر نشان‌دهنده میزان رضایت بخشی از تحقق درآمدهای مالیاتی نسبت به ارقام پیش‌بینی شده در بودجه است. به نحوی که مطابق با گزارش سازمان امور مالیاتی کشور، در سال ۱۴۰۲ درآمدهای مالیاتی با تحقق ۱۰۸ درصدی نسبت به بودجه مصوب همراه شده است. در سال ۱۴۰۲ حدود ۸۰۵ هزار و ۹۲۲ میلیارد تومان درآمد مالیاتی وصول شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل (حدود ۴۷۲ هزار میلیارد تومان) رشد ۷۱ درصدی و نسبت به بودجه مصوب تحقق ۱۰۸ درصدی را نشان می‌دهد.

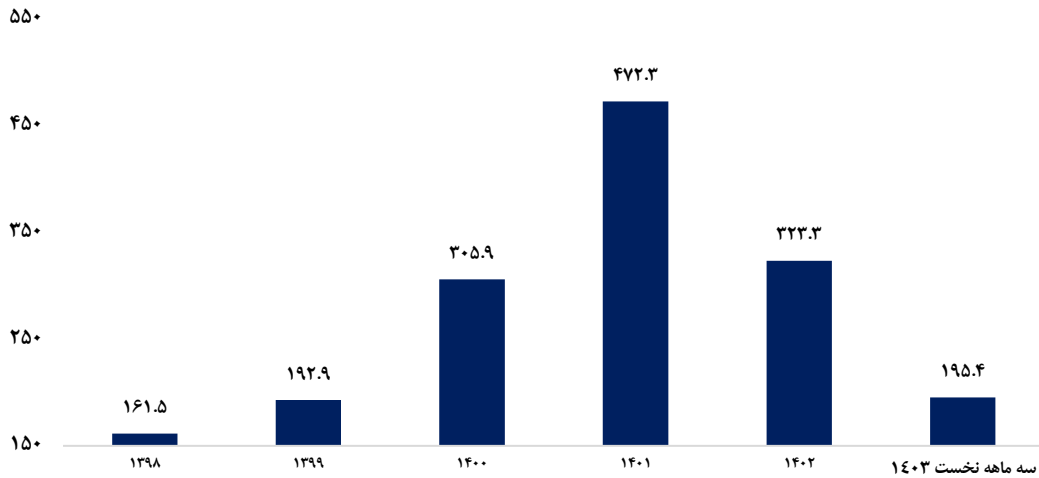
در میان درآمدهای مالیاتی وصول شده طی سال ۱۴۰۲ که ۶۰ درصد مربوط به مالیات‌های مستقیم و ۴۰ درصد مربوط به مالیات بر کالا و خدمات می‌باشد، ۴۰ درصد مربوط به مالیات اشخاص حقوقی، ۱۷.۵ درصد سهم مالیات بر درآمد و ۳.۵ درصد مربوط به سهم مالیات بر ثروت، بوده است.

درآمدهای مالیاتی دولت به تفکیک انواع – هزار میلیارد تومان

منبع: بانک مرکزی

روند درآمدهای مالیاتی دولت – هزار میلیارد تومان

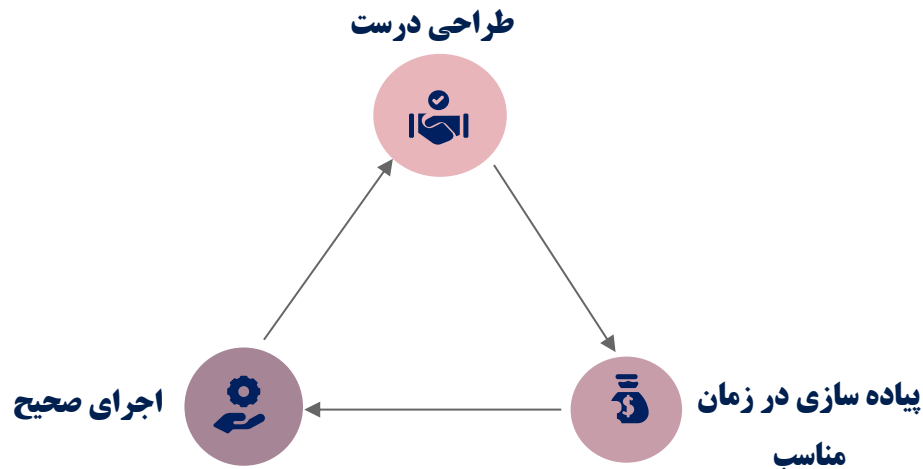

منبع: بانک مرکزی

با توجه به سهم بالایی درآمدهای مالیاتی از کل درآمدهای دولت طی سال‌های اخیر، ضرورت برنامه‌ریزی برای کسب درآمدهای مالیاتی بعنوان یک منبع پایدار و همیشگی، با توجه به شرایط اقتصادی کشور و اقتضات کسب و کارها یک اولویت مهم برای دولت چهاردهم خواهد بود.

الزاماتی برای اصلاح سیاست‌های مالیاتی

با توجه به تحولات جاری در نظام مالیاتی کشور از جمله طرح "لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم" و "مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی" که در دستور کار دولت و مجلس قرار دارد و زمینه ساز تغییرات بسیاری در نظام مالیاتی کشور خواهد شد، می‌توان گفت در حال حاضر نظام مالیات‌ستانی در نقطه عطفی قرار دارد که پیامدهای آن بر کسب و کارها بسیار اثرگذار خواهد بود. در اینجا توجه به این نکته حائز اهمیت است که تمامی سیاست‌ها برای اثربخشی می‌بایست از سه اصل زیر پیروی کنند:

پر واضح است در صورتیکه سیاست‌های مالیاتی به طرز صحیح و متناسب با اقتضات فضای کسب و کار و سایر برنامه‌ها طراحی نشوند، علاوه بر ایجاد انگیزه‌های ضد مالیاتی در بخش کسب و کار، در عمل با شکست مواجه خواهد شد. لازم است تمامی سیاست‌های کلان از جمله سیاست‌های مالیاتی با اهداف برنامه هفتم توسعه، از جمله رشد اقتصادی ۸ درصدی و سایر اهداف کمی در تناسب بوده و این سیاست مالی ابزاری برای تحقق اهداف کلان باشد.

در سوی دیگر اگر طراحی سیاست‌ها به بهترین نحو ممکن و مبتنی بر اقتضات فضای کسب و کار صورت پذیرد، اما زمان مناسبی برای پیاده سازی آن در نظر گرفته نشود، محکوم به شکست خواهد شد. به طور مثال سیاست‌های انبساط مالیاتی در شرایط رکود تورمی که کسب و کارها با مشکلات متعددی در سطوح مختلف مواجه هستند، نه تنها موجب فشار مضاعف مالیاتی به کسب و کارها و کاهش رشد اقتصادی می‌شود، بلکه با از بین بردن اعتماد عمومی جامعه، راه را برای اصلاحات مالیاتی در آینده دشوارتر می‌نماید. همچنین وجود زیرساخت‌های لازم برای توسعه سیاست‌های مالیاتی یکی دیگر از الزامات پیاده‌سازی اصلاحات است. به طور مثال در صورت فراهم نبودن زیرساخت‌های اطلاعاتی از مجموع درآمدهای افراد، پیاده‌سازی هرگونه سیاست اصلاح مالیات بر مجموع درآمد، توفیقی نخواهد داشت و یا در خصوص قانون پایانه‌های فروشگاهی، بسترهای زیرساختی و آموزش عمومی مودیان یکی از پیش نیازهای اصلی می‌باشد.

در گام پایانی نیز اجرای صحیح سیاست‌ها یکی مولفه‌های اصلی موفقیت اصلاحات مالیاتی خواهد بود. اجرای صحیح سیاست‌ها با عواملی همچون سهولت و پیچیدگی پائین فرایندهای پرداخت مالیات از منظر مودی، کاهش اشتباهات در پرداخت‌های مالیاتی و به تبع آن لزوم تسهیل رسیدگی‌های بعدی و شفاف بودن فرایند از دید مودی، در ارتباط است. در این مسیر لزوم استقرار نظام جامع مالیاتی ضمن انسجام و یکپارچگی در قوانین که نیاز به اصلاحات جزئی و موردی نداشته باشد و در عین حال نسبت به فضای کسب و کار و معیشتی جامعه انعطاف‌پذیر باشد، یک ضرورت اساسی است. همچنین لازم است در تدوین هر قانون جدید مالیاتی یا اعمال اصلاح بر قوانین قبلی، موارد زیر بررسی شود:

- ۱- هدف قانون چیست؟ آیا اصلاحات پیشنهادی هدف موردنظر را محقق می‌کند؟
- ۲- پیامدهای هر قانون و اثرات جامعه و بر کسب و کارها، پیش بینی و احصا شده است؟
- ۳- آیا پیش نیازهای اجرایی هر قانون از جمله زیرساخت‌های فنی فراهم است؟
- ۴- آیا شرایط عمومی اقتصاد و فضای کسب و کار، اقتضات لازم برای حصول نتیجه مطلوب را فراهم خواهد نمود؟
- ۵- اثر جمعی سیاست پیشنهادی بر اهداف توسعه پایدار، سرمایه‌گذاری، رویکرد تولید، فضای کسب و کار و همچنین شاخص‌های اقتصادی از جمله تورم، رشد، اشتغال، بهره‌وری، بودجه دولت، نقدینگی، ... ارزیابی شده است؟
- ۶- آیا آگاهی‌بخشی و آمادگی لازم در فضای کسب و کار برای مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌های آتی سیاست جدید فراهم شده است؟
- ۷- آیا مطابق با چارچوب تنظیم‌گری قوانین جهانی، ابزارهایی برای نظارت پسینی / پیشینی آن تعریف شده است؟
- ۸- آیا معیاری برای سنجش کارایی قوانین پیش‌بینی شده است؟
- ۹- آیا طراحی قانون یا تغییر سیاست، متناسب با اقتضات اقتصادی بوده و توان اجرایی آن وجود دارد؟
- ۱۰- آیا سیاست با زیست‌بوم فضای کسب و کار در ایران متناسب است؟

بهبود فضای کسب و کار برای افزایش توان مالیات‌دهی بنگاه‌ها

با توجه به اینکه افزایش مالیات‌ها، در یک نگاه کلی عاملی ضدانگیزشی برای بخش کسب و کار و فعالان اقتصادی محسوب می‌شود، لذا لازم است هرگونه سیاست تحول مالیاتی بر اساس ارتقای عدالت عمودی و افقی و بر الزام اولیه بهبود فضای کسب و کار، پایه‌ریزی شود. به این مفهوم که ابتدا می‌بایست در جامعه چشم‌اندازی از بهبود فضای کسب و کار وجود داشته باشد و زمینه برای رشد تولید و افزایش پرداخت‌های مالیاتی فراهم باشد، آنگاه در چنین شرایطی جامعه پذیرای تحول در سیاست‌های مالیاتی خواهد بود که ارتقای عدالت مالیاتی، هدف اصلی آن باشد.

هر اندازه بنگاه‌ها رونق بیشتری داشته باشند، چرخ اقتصاد نیز با سرعت بیشتری حرکت خواهد نمود و به تبع آن بهبود در درآمدهای مالیاتی اتفاق خواهد افتاد. در حال حاضر فضای کسب و کار کشور، تحت تاثیر تحریم‌های بین‌المللی، رکود تورمی و عوامل متعدد دیگر، توان رقابتی خود را از دست داده است و لازم است هرگونه سیاست‌گذاری در راستای ارتقای توان رقابتی و بهبود رشد اقتصادی، برنامه‌ریزی شود.

پر واضح است تضعیف رقابت پذیری بنگاه‌ها، مانع شکل‌گیری شبکه‌ها شده و از سوی دیگر با گسترش بخش غیررسمی به هرچه نامناسب تر شدن فضای کسب و کار دامن خواهد زد و نتیجه گسترش بخش غیررسمی، موجب کاهش درآمدهای مالیاتی، توسعه فعالیت‌های غیرقانونی و افزایش فرارهای مالیاتی خواهد شد.

در ادامه این گزارش، به آخرین تحولات در نظام مالیاتی اعم از طرح مالیات بر عایدی سرمایه که تحت عنوان "مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی" در مجلس و نظر شورای نگهبان در دست بررسی می‌باشد، پرداخته شده است. لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم و قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان و همچنین قانون مالیات بر ارزش‌افزوده از دیگر موارد مورد بررسی در این گزارش هستند.

مالیات بر عایدی سرمایه^۱

طرح مالیات بر عایدی سرمایه تحت عنوان "مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی" که اولین بار در اردیبهشت ۱۴۰۲ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، به دلیل مغایرت با نظر شورای نگهبان، پس از اصلاح و تصویب مجدد در اردیبهشت ۱۴۰۳، مجدداً برای بار دوم به دلیل مغایرت با نظر شورای نگهبان، در دست بررسی می باشد.

هدف طرح

در مقدمه این طرح آمده است که این طرح با هدف ایجاد عدالت اجتماعی، محدود نمودن فعالیت‌های سفته‌بازانه و سوداگرانه، افزایش درآمدهای مالیاتی و کمک به رشد منابع عمومی و ارتقای کارایی اقتصادی از مسیر انتقال سرمایه‌ها به سمت تولید واقعی، از سوی مجلس ارائه شده است.

با توجه به اینکه سیاست‌های مالیاتی در کشور ما در برخی برهه‌ها با اعمال فشار مالیاتی بر کسب و کارها، موجب فرار سرمایه از بخش تولید و حرکت به سمت بازارهای دارایی سوداگرانه شده و یکی از انگیزه‌های رواج فعالیت‌های سفته‌بازانه تلقی شده است؛ لذا پیشنهاد می‌شود در فرصت مغتنی که پیش آمده است، دولت به موضوع مالیات بر عایدی سرمایه رویکرد کسب درآمد نداشته و با کسب تجربه از مالیات بر ارزش افزوده، ضمن در نظر گرفتن تمامی جوانب از جمله بستر اجرایی برای پیاده سازی طرح مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی، با رویکرد بکارگیری آن بعنوان ابزار تنظیمی و اصلاح بازتوزیع درآمد و هدایت نقدینگی به سمت تولید، استفاده نماید. زیرا در صورتی که مالیات بر عایدی سرمایه تنها بعنوان ابزاری برای جبران کسری بودجه دولت‌ها در نظر گرفته نشود، تحقق بسیاری از اهداف اقتصادی و اجتماعی نیز از طریق آن امکان‌پذیر خواهد بود.

در شرایط امروز که فعالیت‌های سوداگرانه موجب دامن زدن به رشد قیمت و فعالیت‌های واسطه‌گری شده است، این قانون می‌تواند نقطه عطفی در اصلاح مسیر سرمایه باشد. ذکر این مطلب حائز اهمیت است که ایده اولیه این طرح، جلوگیری از فعالیت‌های واسطه‌گری به ویژه در حوزه مسکن بوده و در ابتدا تحت عنوان مالیات بر خانه‌های خالی مطرح شده است که پس از گذشت زمان و چندین مرتبه اصلاح، به مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی تغییر نام یافته و ضمن در نظر گرفتن بازار مسکن و سایر دارایی‌های سرمایه‌ای از جمله طلا و مسکوکات، خودرو، ارز و رمز ارزها در حال حاضر در مراحل نهایی و قابل اجرا در دولت چهاردهم است. این طرح بر این ایده مبتنی است که از فعالیت‌های سوداگرانه‌ای که در اقتصاد ارزش افزوده ایجاد نمی‌کند و فقط از نقل و انتقال دارایی سود و منفعتی عاید نگهدارنده آن می‌شود، مالیات اخذ شود. اگرچه اجرای صحیح طرح مالیات بر عایدی سرمایه از طریق کنترل سرمایه‌گذاری‌های غیرمولد، با اصلاح بازتوزیع درآمدها، از فعالیت‌های سفته‌بازانه جلوگیری نموده و با محدود نمودن اعمال نرخ‌های مالیاتی بالا بر بخش تولید، بر رونق فعالیت‌های تولیدی مؤثر خواهد بود، اما لازم است به پیامدهای آن بر کسب و کارها و سایر مولفه‌های اقتصادی نیز توجه ویژه‌ای شود. به طور مثال در حوزه مسکن با توجه به اینکه موجب افزایش دوره نگهداری مسکن می‌شود، اما به طور همزمان ممکن

¹ Capital Gain Tax (CGT)

است به انجماد سرمایه در این بازار و اثرگذاری بر افزایش قیمت منجر شود و همچنین مشکلاتی در حوزه بازار اجاره مسکن ایجاد کند. لذا لازم است برای کنترل رانت و فسادهای احتمالی در سیستم اجاره، برنامه‌ریزی شود. همچنین با توجه به احتمال افزایش انگیزه برای ورود بخشی از فعالیت‌های سوداگرانه به سمت معاملات صوری و توافقی و دامن زدن به بخش خاکستری بازار مسکن ایران، لازم است بر قراردادهای صوری و قولنامه‌های دستی و غیررسمی که جایگزین ثبت رسمی معاملات در دفترخانه‌ها می‌شود، نظارت جدی صورت پذیرد. در ادامه به مهمترین عوامل موثر در تعیین احکام مالیات بر عایدی سرمایه اشاره شده است:

نکات کلیدی در مالیات بر عایدی سرمایه

دقت در تعاریف: تعریف دقیق مفاهیمی همچون عایدی سرمایه، فعالیت سوداگرانه و سفته بازانه، ارزش روز دارایی‌ها، نحوه محاسبات، ... از جمله ظرافت‌های قانون نویسی در این حوزه است که بر کارایی اجرای آن به شدت اثرگذار خواهد بود.

دوره نگهداری سرمایه: عموماً با توجه به اینکه مالیات بر عایدی سرمایه با هدف حمایت از سرمایه‌گذاری بلندمدت وضع می‌شود، عموماً دوره‌های کوتاه‌مدت نگهداری سرمایه، مشمول مالیات می‌شوند. در عموم کشورها نگهداری بیش از یکسال شامل معافیت است.

یکپارچگی و شمولیت اقلام: می‌بایست دامنه شمول دارایی‌ها جامع باشد تا ترکیب دارایی‌های افراد به نفع دارایی‌های معاف از مالیات تغییر نکند. چنانچه مالیات بر عایدی سرمایه صرفاً یک دارایی نظیر مسکن را مدنظر قرار دهد، به دلیل سیالی نقدینگی، نقدینگی از بخش مسکن به بازارهای موازی مانند ارز، طلا و ... جابجا شده و علاوه بر کاهش سرمایه‌گذاری در بخش مسکن موجب جهش قیمت در بازارهای موازی و عدم تعادل‌های کلان می‌شود.

اثرات تبعی: لازم است اثرات این مالیات بر متغیرهایی مثل توزیع درآمد، هزینه سرمایه‌گذاری، گردش سرمایه در بازارهای دارایی، نرخ سرمایه‌گذاری در تولید، نرخ پس انداز، ... در نظر گرفته شود. همچنین باتوجه به اینکه برنامه ساخت سالانه ۱ میلیون مسکن مطرح است لازم است اثرات این طرح بر کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری در حوزه مسکن، به دقت مورد بررسی قرار گیرد.

لحاظ / عدم لحاظ زیان: موضوع لحاظ یا عدم لحاظ زیان سرمایه‌ای یکی از موارد مهمی است که در بازدهی دارایی‌هایی همچون سهام می‌بایست مورد توجه قرار گیرد. در برخی کشورها، زیان از عایدی سرمایه کسر می‌شود.

لحاظ تعدیل تورمی: موضوع تعدیل تورمی در قلب در نظر گرفتن نرخ تورم در اختلاف قیمت خرید و فروش مطابق با نرخ اعلامی بانک مرکزی، در مالیات بر عایدی سرمایه بسیار مهم است. به ویژه در کشور ما که خرید دارایی‌های سرمایه‌ای گاه با هدف حفظ ارزش پول صورت می‌پذیرد، لذا این دسته فعالیت‌ها را نمی‌توان فعالیت سوداگری در نظر گرفت و افزایش قیمت این دارایی‌های سرمایه‌ای را نمی‌توان به عنوان عایدی سرمایه منظور کرد. لذا ضروری است بین افزایش قیمت حاصل از تورم و افزایش قیمت غیرتورمی تفکیک صورت پذیرد.

زیرساخت: زیرساخت لازم برای شناسایی درآمد، بعنوان پیش‌نیاز اصلی طرح مالیات بر عایدی سرمایه نکته بسیار مهمی است. این زیرساخت‌ها شامل سیستم جامع اطلاعات مالیاتی، نظام آماری، هماهنگی دستگاه‌ها، تولید اطلاعات استاندارد

معاملات، یکپارچگی نظام پرداخت (تراکنش‌ها)، تدوین فرایند صحت سنجی اطلاعات و ... است. اتصال وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها به سازمان امور مالیاتی و حضور تمامی ارگانها در سیستم جامع مالیاتی یکی از زیرساخت‌های لازم برای اجرای مالیات بر عایدی سرمایه در کشور است. تجهیز زیرساخت‌ها به ویژه سامانه املاک و ایجاد سامانه‌هایی برای شفافیت در معاملات سایر اموال سرمایه‌ای از جمله خودرو، مسکوکات و ارز نیز از دیگر مولفه‌های مهم در پیاده‌سازی این نظام مالیاتی است.

آموزش: توجه به امر آموزش هم در حوزه ارتقای دانش مالیاتی مودیان و هم عوامل مالیاتی یکی از الزامات و شرایط اولیه برای کاهش هزینه‌های مالیات‌ستانی است.

• اثرات مالیات بر عایدی سرمایه

یکی از مهمترین نکات در تدوین طرح مالیات بر عایدی سرمایه، در نظر گرفتن پیامدها و اثرات آن بر کسب و کارها و متغیرهای اقتصادی است.

• انجماد دارایی‌ها

با توجه به اینکه در این طرح، مادامی که فرد قصد فروش دارایی خود را نداشته باشد، مشمول هیچگونه مالیاتی نمی‌شود و وضع مالیات به صورت پلکانی با کوتاه‌تر شدن دوره نگهداری دارایی افزایش می‌یابد، موجب انجماد سرمایه‌گذاری تا زمانی می‌شود که دارنده دارایی حاضر به پرداخت نرخ مالیاتی تعریف‌شده باشد و یا گاه نگهداری دارایی تا زمان فرارسیدن معافیت می‌شود. این موضوع به طور مثال در حوزه بازار مسکن - با وجود رکود فعلی در این بازار - موجب دامن زدن به رکود و کاهش معاملات خواهد شد.

• افزایش هزینه سرمایه

با توجه به اینکه در این طرح، مالیات موجب افزایش هزینه سرمایه‌گذاری می‌شود و انتظارات درآمدی سرمایه‌گذاری را نزد سرمایه‌گذاران کاهش می‌دهد، موجب می‌شود جذب سرمایه برای کسب و کارها دشوارتر و با موانع بیشتری همراه باشد. در این حالت کشش کسب و کارها نسبت به هزینه تامین سرمایه، میزان اثرگذاری مالیات بر عایدی سرمایه بر موجودی سرمایه را تعیین می‌کند.

• انگیزه ایجاد کسب و کار و فعالیت تولیدی

مالیات بر عایدی سرمایه به دلیل تاثیر بر کاهش بازدهی سرمایه، بر انگیزه‌های ایجاد کسب و کار تاثیر می‌گذارد. از سوی دیگر در صورتی که وضع این مالیات، فعالیت‌های سوداگرانه را به درستی مورد هدف قرار دهد، موجب انتقال بخشی از سرمایه‌ها از فعالیت‌های سوداگرانه به سمت بخش تولید خواهد شد؛ لذا برهم کنش این عوامل نشان دهنده اثر جمعی وضع این مالیات بر رونق تولید خواهد بود.

• هزینه کارایی

همانطور که پیش از این گفته شد، مالیات بر عایدی سرمایه با توجه به انعطاف نسبت به دوره نگهداری، در برخی موارد موجب انجماد دارایی‌ها تا زمان معافیت و یا رسیدن به نرخ قابل قبول مالیاتی می‌شود که در این صورت با انحراف در کارایی

موجب تحمیل هزینه می‌شود. همچنین در صورتیکه در برخی دارایی‌ها معافیت وجود نداشته باشد، با ترغیب حرکت سرمایه به آن سمت و برهم زدن تعادل بهینه نگهداشت دارایی‌ها هزینه عدم کارایی تحمیل می‌کند.

• **تأثیر بر پس انداز و سرمایه گذاری**

وضع مالیات بر عایدی هر نوع سرمایه‌گذاری، نسبت به حالتی که پیش از آن مالیاتی وجود نداشته است، موجب رشد فرهنگ مصرف‌گرایی و کاهش انگیزه پس‌انداز در اقتصاد خواهد شد. در این مسیر در نظر گرفتن برخی الزامات و تخفیف‌ها از جمله معافیت در برخی دوره‌های زمانی و همچنین آگاهی بخشی به مودیان در خصوص اینکه هدف اصلی این قانون محدود نمودن فعالیت‌های سوداگرانه است، بسیار موثر خواهد بود. همچنین با توجه به اینکه موجودی سرمایه در کشور روند کاهشی داشته و سرمایه‌گذاری در بازه ۴ ساله منفی بوده است، لازم است اثرات این طرح بر روند سرمایه‌گذاری به دقت پایش شود.

• **تأثیر بر رشد اقتصادی**

برآیند اثرات و تبعات مثبت و منفی پیش‌گفته شده در خصوص طرح مالیات بر عایدی سرمایه، تعیین‌کننده اثر آن بر تولید، سرمایه‌گذاری مولد و رشد اقتصادی خواهد بود.

جمع بندی

طی سالهای اخیر به دلایل اقتصادی و اقتصاد سیاسی مختلفی، بخش زیادی از سرمایه‌ها از بخش تولید خارج شده و وارد بازارهایی همچون طلا، سکه، ارز، زمین، سهام، ... شده است لذا اجرای این سیاست می‌تواند در صورت موفقیت، آثار بازتوزیعی مطلوبی داشته و موجب کاهش نابرابری‌ها شود و کنترل سوداگری و بهبود فضای کسب و کار و تولید را به همراه داشته باشد. همچنین اتخاذ سیاست متوازن‌کننده عایدی سرمایه از سوی دولت می‌تواند نقش موثری در عدم تناسب بازدهی و بهره‌وری در بازارهای مالی طی سالهای اخیر ایفا نماید. همچنین لازم است به این موضوع توجه شود که با توجه به اینکه عمده بازدهی دارایی‌ها در اقلام مشمول این ماده طی سال‌های اخیر، از محل تورم بوده است، لذا با در نظر گرفتن تعدیل تورمی، نهایتاً مالیات چندانی برای دولت حاصل نشود اما کارکردهای آن در صورت توجه به ظرافت‌های قانونگذاری، می‌تواند موجب هدایت سرمایه‌ها در کشور شود.

از سوی دیگر طبق مطالعات و تجربیات مختلف، ثبات بازار پول توام با سطوح پایین و نوسان کم تورم یکی از شروط و الزامات موفقیت اجرای سیاست مالیات بر عایدی سرمایه است و با توجه به اینکه کشور ما در حال حاضر دچار رکود تورمی است، لذا شاید بهتر باشد مقام سیاست‌گذار اجرای این طرح را به زمان مناسب‌تری موکول نماید.

در مجموع برآیند عوامل پیش‌گفته شده در کنار هم می‌تواند میزان موفقیت یا عدم موفقیت این طرح را در تحقق اهداف در نظر گرفته شده، تعیین کند. مالیات بر عایدی سرمایه تنها در قالب یک ابزار سیاستی در اختیار سیاست‌گذار است تا به اهداف متعددی دست یابد و در کنار آن تضمین‌کننده تحقق اهداف کلان کشور از جمله رشد اقتصادی، تعادل صادرات و واردات، رشد سرمایه‌گذاری، ... باشد، اما میزان موفقیت این سیاست در گرو مجموعه هماهنگی از سیاست‌ها است که بهبود فضای کسب و کار، مدیریت نقدینگی و ثبات اقتصادی می‌بایست بعنوان پیش شرط این موفقیت، مدنظر قرار گیرد.

لایحه اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم

با توجه به گسترده شدن فعالیت‌های غیررسمی اختلال‌زا و ناکامی نظام مالیاتی در بازتوزیع موثر درآمد و همچنین مهمترین ایراد آن به دلیل محدود بودن پایه‌های مالیاتی، اصلاحات اساسی در نظام مالیاتی بیش از پیش ضرورت یافته است. در این راستا، لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم که مصوبه ۱۴۰۲/۰۳/۲۸ هیات وزیران بوده است، در آبان ۱۴۰۲ از سوی دولت به مجلس ارائه شد. این لایحه که با هدف اولیه حمایت از تولید و از کاهش سودآوری از سوی دولت مطرح شده است، در مواردی از جمله کاهش نرخ مالیات عملکرد تولید از ۲۵ درصد به ۱۵ درصد به تقویت انگیزه در کسب و کارهای موجود برای توسعه فعالیت‌ها و تشویق بازیگران جدید برای ورود به کسب و کار و رقابت منجر خواهد شد. لذا در یک نگاه کلی با توجه به شرایط رکود تورمی فعلی که تولید را با مشکلات عدیده‌ای مواجه نموده است، هر پیشنهادی که در راستای حمایت از تولید باشد، مثبت ارزیابی می‌شود. در ادامه به بررسی اهداف اصلی و پیامدهای این لایحه بر کسب و کارها پرداخته شده است.

هدف لایحه

مهمترین اصلاحات لایحه مذکور پیرامون تغییر روش مالیات ستانی از نظام منبع محور به مالیات مجموع درآمد، بازبینی نظام معافیت‌ها و مشوق‌ها، کاهش بار مالیات بر تولید و پیاده‌سازی مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی بوده است.

نکات کلیدی در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم

منظور شدن هزینه‌های معیشتی در مالیات

با توجه به اینکه در قانون فعلی مالیات‌های مستقیم، هزینه‌های معیشتی مودیان در پرداخت‌های مالیات لحاظ نمی‌شود، در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم با هدف کاهش پرداختی مالیاتی اقشار کم درآمد، با لحاظ مالیات بر مجموع درآمد مشمولان، هزینه‌هایی نظیر هزینه اجاره و تسهیلات مسکن، هزینه‌های تحصیل، ... در قالب هزینه‌های قابل کسر از مالیات منظور شده و مترصد این است تا فشار مالیاتی مودیان کم‌درآمد، تقلیل یابد اما نحوه محاسبه این هزینه‌ها عامل مهمی در میزان تحقق این هدف خواهد بود.

لحاظ بعد خانوار در مالیات

در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم، معافیت پایه درآمدی بر اساس تاهل و تعداد فرزندان مودی در نظر گرفته شده است که در قالب رابطه عکس بین مالیات پرداختی و تعداد افراد تحت تکفل نمود می‌یابد. که این دو مولفه، مشخصا بر انگیزه افراد برای پرداخت مالیات و ازدواج و فرزندآوری اثرگذار خواهد بود. در ادامه بر مولفه‌های اثرگذار بر محیط کسب و کار پرداخته خواهد شد.

ارتقای عدالت مالیاتی از مسیر حذف برخی معافیت‌ها

در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم، با حذف برخی معافیت‌های موجود، تلاش شده است تا عدالت افقی و عمودی مالیاتی افزایش یابد. در این راستا می‌توان به حذف معافیت‌های بخش کشاورزی اشاره نمود. بر این اساس کلیه فعالیت‌های کشاورزی، دامپروری، دامداری، پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور، صیادی و ماهیگیری، نوغانداری، احیاء مراتع و جنگل‌ها، باغات اشجار و ... که بر اساس قانون فعلی معاف از مالیات بوده‌اند، درآمد بیش از ۱۶۰ میلیون تومان در این فعالیت‌ها مشمول مالیات شده است و یا معافیت مالیاتی مطبوعات و انتشارات که در حال حاضر صفر است، در لایحه اصلاحی با لحاظ ۲۵ درصد تخفیف و نرخ ۱۵ درصدی پیشنهادی، درآمد مشمول مالیات آن ۱۱.۲۵ درصد خواهد بود. مثال بعدی مالیات بر سپرده بانکی می‌باشد بدین صورت که سود بانکی مشمول ده درصد مالیات علی‌الحساب خواهد بود و برای ارقام بزرگتر تا ۲۵ درصد مالیات در نظر گرفته شده است.

تغییرات در نحوه تنظیم اظهارنامه

در این لایحه، مسئولیت تنظیم و ارائه اظهارنامه از مؤدیان سلب شده و به سازمان امور مالیاتی محول شده است. در این رویکرد سازمان امور مالیاتی با توجه به دسترسی به اطلاعات و داده‌های مالی مؤدیان، در سامانه‌های مختلف خود، اظهارنامه پیش فرض را تهیه نموده و مؤدیان ضمن داشتن حق اعتراض، تنها نسبت به تایید و یا اصلاح اظهارنامه اقدام خواهند نمود.

رویکرد حمایتی از تولید

با توجه به اینکه در قانون مالیاتی فعلی، سود شرکت‌ها، مشمول ۲۵ درصد مالیات می‌شود، در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم، موضوع مالیات بر سود تقسیم‌شده و تقسیم‌نشده تفکیک شده و از طریق ایجاد معافیت برای سود تقسیم‌نشده سهامداران شرکت‌ها، از تولید حمایت شده است. در این راستا سود تقسیم‌نشده بدون کسر مالیات، صرف سرمایه‌گذاری در شرکت شده و انگیزه اشخاص حقوقی برای سرمایه‌گذاری تقویت خواهد شد. در مجموع در لایحه جدید، اخذ مالیات از سرمایه و دارایی موجب سوق دادن سرمایه‌ها به بخش‌های مولد اقتصاد کشور و منجر به رشد تولید خواهد شد. پر واضح است کاهش فشار مالیاتی بر فعالیت‌های تولیدی، موجب مساعد شدن فضای کسب و کار برای رونق تولید و گسترش فعالیت‌های اقتصادی خواهد شد و بر جذابیت این حوزه می‌افزاید. کاهش مالیات عملکرد تولید از ۲۵ درصد به ۱۵ درصد نیز موجب مقرون به صرفه‌تر شدن توسعه ظرفیت‌های تولیدی و ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید، افزایش بهره‌وری و بازده اقتصادی شده و به نفع بخش‌های مولد اقتصاد و تولید در کشور است.

اثرات لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم

• بخش کشاورزی

طبق اصلاحات اعمال شده بر ماده ۸۱، درآمد حاصل از کلیه فعالیت‌های کشاورزی، دامپروری، دامداری، پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور، ... که از پرداخت معاف بوده‌اند، درآمد بیش از ۱۶۰ میلیون تومان از این فعالیت‌ها، مشمول مالیات شده است. با توجه به بحران آب در بخش کشاورزی و جهش قیمت نهاده‌ها طی سالهای اخیر، مبنای ۱۶۰ میلیون

تومان در این بخش، به نظر منطقی نمی‌باشد و پیشنهاد می‌شود، مراحل حذف معافیت مالیاتی به صورت پلکانی و از سطوح درآمدی بالاتری آغاز شود. همچنین تفکیک فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی در این حوزه و حذف معافیت اشخاص حقوقی می‌تواند در راستای عدالت مالیاتی کمک کننده باشد.

• بخش املاک

طبق ماده ۵۳، معافیت درآمد اجاره واحدهای مسکونی تا ۱۵۰ مترمربع در تهران و تا ۲۰۰ متر مربع در سایر استان‌ها و شرکت‌های سازنده املاک بیش از سه واحد مسکونی لغو شده است. لازم است اثرات این سیاست بر هدف تامین سالانه ۱ میلیون مسکن و اثر آن بر کاهش انگیزه بخش خصوصی برای ساخت و اجاره مسکن به دقت پایش شود.

• مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی

در ماده ۱۳۱، مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی تا میزان دو برابر معافیت پایه که ۸۰ میلیون تومان است، ۱۰ درصد و نسبت به مازاد آن تا چهار برابر معافیت پایه ۱۵ درصد، مازاد آن تا هشت برابر معافیت پایه ۲۰ درصد و نسبت به مازاد تا ۱۶ برابر معافیت پایه ۲۵ درصد و برای ارقام بالاتر از ۱۶ برار معافیت، نرخ ۳۵ درصد در نظر گرفته شده است. در این ماده، اصل ساده سازی مورد غفلت واقع شده است و لازم است محاسبات ساده‌ای برای تفهیم موضوع در نظر گرفته شود.

همچنین در خصوص سقف معافیت مالیاتی جمع درآمدهای مشمول مالیات سالانه اشخاص حقیقی ایرانی مطابق با ماده ۱۲۹ الحاقی جدید، برای هر مؤدی ۴۰۰ میلیون ریال و به ازای همسر ۳۰ درصد این مبلغ معادل ۱۲۰ میلیون ریال و به ازای هر فرزند تحت تکفل ۲۰ درصد این مبلغ معادل ۸۰ میلیون ریال، پیش‌بینی شده است. همچنین شایان توجه است این مبالغ با توجه به نرخ تورم به صورت ساله تعدیل خواهد شد. در اینجا مبنا و نحوه تعیین ۴۰۰ میلیون ریال به توجه به سطح هزینه‌های جاری محل اشکال است.

• مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی

مطابق با ماده ۱۰۵، مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی ایرانی انتفاعی از ۲۵ درصد به ۱۵ درصد کاهش یافته و همزمان سود تقسیم شده مشمول مالیات شده است.

جمع بندی

معافیت‌های مالیاتی که پیش از این در برخی پایه‌های مالیاتی و عموماً با هدف ساده‌سازی نظام مالیاتی و کاهش فشار مالیاتی بر برخی کسب و کارها اعمال می‌شد، با عدالت عمودی و افقی در تعارض است، لذا در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم، برخی اصلاحات مالیاتی در قالب کاهش کسورات و معافیت‌ها در نظر گرفته شده است که اگر در چارچوب مناسبی اجرا شود، در ایجاد انگیزه فعالان اقتصادی در خصوص برقراری عدالت مالیاتی بسیار اثرگذار خواهد بود. در این اصلاحات، موضوع حذف برخی معافیت‌ها در حوزه املاک، حذف معافیت بخش کشاورزی و همچنین کاهش مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی موضوعات مهم اثرگذار بر کسب و کارها هستند که لازم است با ظرافت ویژه‌ای، ضمن فراهم آوردن زیرساخت‌های مناسب، به نحو مناسبی اجرایی شود.

قانون مالیات بر ارزش افزوده

مالیات بر ارزش افزوده که در مراحل گوناگون زنجیره واردات، تولید، توزیع و مصرف طبق درصدی از ارزش کالای فروخته شده یا خدمات ارائه شده در هر مرحله اخذ می‌شود، از منظر پذیرش جهانی و پتانسیل خاص آن برای درآمدزایی دولت از مهم‌ترین مالیات‌ها است. لایحه قانون مالیات بر ارزش افزوده که نخستین بار در دی ماه ۱۳۶۶ تقدیم مجلس شورای اسلامی گردید، به دلیل اجرای سیاست تثبیت قیمت‌ها و چالش‌های اقتصادی ناشی از جنگ تحمیلی، لایحه مزبور توسط دولت از مجلس شورای اسلامی پس گرفته شد. اما مجدداً طبق نظرات کارشناسان و متخصصان داخلی و بین‌المللی و همچنین احساس نیاز به چنین سیستم مالیاتی، در ماه‌های پایانی سال ۱۳۷۰ برنامه استقرار این نظام مالیاتی در دستور کار دولت قرار گرفت و پس از یک دوره طولانی در شهریور ۱۳۸۱ به تصویب هیئت وزیران رسید و در مهر همان سال به مجلس شورای اسلامی ارائه شد و در نهایت در اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۷ به تصویب مجلس رسید. قانون مزبور در مهر ماه سال ۱۳۸۷ به صورت آزمایشی و به مدت ۵ سال در کشور به اجرا درآمد و پس از پایان ۵ سال، اجرای این قانون به صورت سالانه با درخواست دولت در لایحه بودجه ادامه یافت.

همزمان با اجرای آزمایشی این قانون، دولت لایحه دائمی مالیات بر ارزش افزوده را در اسفند ۱۳۹۵ به مجلس ارائه نمود. سرانجام قانون جدید مالیات بر ارزش افزوده در اجرای اصل ۱۲۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در خرداد ۱۴۰۰ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در خرداد ۱۴۰۰ به تأیید شورای نگهبان رسید و اجرایی گردید. در ابتدا نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر با ۳ درصد تصویب شد و در ادامه با گذشت زمان این نرخ افزایش یافت. در جدول ۱ نرخ مالیات و عوارض ارزش افزوده از ابتدای تصویب این قانون تا سال ۱۴۰۳ ارائه شده است. شایان ذکر است از دی ماه سال ۱۴۰۰ که قانون جدید مالیات بر ارزش افزوده یا همان قانون دائمی مالیات بر ارزش افزوده اجرایی شد، نرخ مالیات بر ارزش افزوده بر اساس تجمیع عوارض و مالیات محاسبه نمی‌شود؛ بلکه فقط یک نرخ به صورت مقطوع برای محاسبه مالیات ارزش افزوده سال به کار گرفته خواهد شد.

هدف قانون

نظام مالیات بر ارزش افزوده در عمده کشورها از جمله ایران با در نظر گرفتن اهدافی مانند گسترش پایه‌های مالیاتی، انتقال بار مالیاتی از تولید و سرمایه‌گذاری به سمت مصرف، اجتناب از اخذ مالیات مضاعف از کالاها و توسعه اطلاعات مالی و مالیاتی از فعالان اقتصادی و شفاف‌سازی فعالیت‌های اقتصادی و زنجیره‌های مختلف معاملات و ... تصویب و اجرا شده است. از طرفی در سال‌های اولیه اجرای این قانون، افزایش هزینه‌های عمومی دولت و عدم تحقق درآمدهای پیش‌بینی شده که برآیند آن در کسری بودجه سالانه نمود یافته بود دولت را وادار کرد تا با ایجاد تحول در نظام مالیاتی و گسترش پایه مالیاتی، درآمدهای حاصل از این بخش را به صورت کارآمد به کار گیرد. آمارهای مربوط به وضعیت بودجه عمومی نشان‌دهنده این است که مالیات بر ارزش افزوده توانسته است وابستگی منابع درآمدی دولت به نفت را تا حدودی کاهش داده و به یکی از منابع درآمدی مهم برای تامین بودجه عمومی دولت تبدیل شود.

در اینجا ذکر این نکته حائز اهمیت است که اخیراً قانون مالیات بر ارزش افزوده، تغییرات خاصی نداشته است و تنها افزایش نرخ آن به میزان یک‌واحد درصد از ۹ درصد به ۱۰ درصد طی بخشنامه فرودین ماه ۱۴۰۳ سازمان امور مالیاتی، صورت پذیرفته است. لذا مفید است تا در ادامه بررسی تحولات مالیاتی، بار دیگر بر عوامل کلیدی در این قانون به ویژه موضوع استرداد که یکی از دغدغه‌های فعالان اقتصادی است، ضمن توجه به سایر ظرفیت‌های این نوع مالیات، پرداخته شود.

نکات کلیدی در قانون مالیات بر ارزش افزوده

استرداد مالیات بر ارزش افزوده

توجه به استرداد مالیاتی در یک سیستم مالیاتی کارآمد و اثربخش، ضروری است. استرداد مالیاتی عنوانی است که درخصوص بازپرداخت مالیات مودی به کار می‌رود. شایان توجه است که استرداد مالیات بر ارزش افزوده با استرداد سایر مالیات‌ها از حیث فنی متفاوت است. در سیستم مالیات بر ارزش افزوده اگر به هر دلیلی میزان مالیات‌های پرداختی بابت خرید طی دوره بیشتر از مالیات‌های وصولی در زمان فروش باشد، مالیات اضافی پرداخت شده به حساب مالیات دوره‌های بعد مودیان منظور و اضافه مالیات پرداخت شده، از سوی سازمان امور مالیاتی مسترد می‌گردد.

بر اساس قانون مالیات بر ارزش افزوده چنانچه سازمان امور مالیاتی کشور استرداد مالیات بر ارزش افزوده را در مهلت قانونی به انجام نرساند، مشمول خسارتی معادل ۲ درصد در ماه نسبت به مبلغ مورد استرداد و مدت تاخیر خواهد شد که می‌بایست توسط سازمان مزبور پرداخت گردد. میزان مطالبات استرداد از کشوری به کشور دیگر متفاوت است و تا حد زیادی به طراحی مالیات بر ارزش افزوده و ظرفیت اداره مالیاتی وابسته است.

رایج‌ترین شرایطی که منجر به مطالبه استرداد این نوع مالیات می‌شود شامل صادرات و معاملات با نرخ صفر، سرمایه‌گذاری و انباشت موجودی در کسب‌وکارهای جدیدی که تاکنون مالیات بر ارزش افزوده محصولی اخذ نکرده‌اند، و یا کسب‌وکارهایی که مالیات بر نهاده‌ها از مالیات بر ارزش افزوده محصولات پیشی می‌گیرد است.

از سوی دیگر شیوه‌های ضعیف و نامناسب استرداد مالیات بر ارزش افزوده می‌تواند پیامدهای سیاست مالی زیادی از جمله اندازه‌گیری نامناسب کسری بودجه و انباشت معوقات مالیاتی به‌همراه داشته باشد؛ لذا نحوه مدیریت موضوع استرداد مالیات بر ارزش افزوده نیاز به توجه ویژه‌ای دارد. به‌منظور اجرای مکانیزم استرداد کارآمد و معتبر، ضروری است اداره مالیاتی از استقرار مناسب استراتژی‌ها، فرآیندها و اختیارات لازم برای شناسایی و اقدام فوری برای مبارزه با تقلب در استرداد اطمینان حاصل نماید.

گرچه در ماده ۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده، درخصوص استرداد مالیات‌هایی که مودیان در موقع خرید کالا و خدمات برای فعالیت‌های اقتصادی خود پرداخته‌اند، به صراحت تعیین تکلیف گردیده و از سوی دیگر در ذیل این ماده، مبالغ اضافی دریافتی از مودیان بابت مالیات موضوع این قانون، در صورتی که ظرف مدت قانونی از تاریخ درخواست مؤدی مسترد نشود، مشمول خسارتی به میزان دو درصد در ماه نسبت به مبلغ مورد استرداد و مدت تأخیر خواهد شد؛ ولیکن نه تنها موضوع خسارت تعیین شده در وجه مودیان کارساز نبوده بلکه مبلغ اعتبار ارزش افزوده آنان با تاخیرهای قابل ملاحظه‌ای (بعضا فراتر از یک سال) به مودیان مسترد شده و بدین ترتیب مبلغ قابل توجهی از سرمایه در گردش فعالان اقتصادی علی

الخصوص درخواست‌های استرداد موضوع تبصره ۴ ماده ۸ مزبور (مالیات بر ارزش افزوده ماشین آلات خط تولید) بلااستفاده مانده است. لذا در این حوزه تاکید بر اجرای ماده ۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده یکی از مطالبات اصلی فعالان اقتصادی از سیستم مالیاتی بوده است.

شکست در اعمال مالیات در طول زنجیره کالا و خدمات

افزایش نقش تنظیم‌گری مالیات‌ها در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی یکی از اهداف اساسی نظام مالیات بر ارزش افزوده، افزایش میزان شفافیت در فرآیندها و زنجیره عرضه کالا و خدمات، می‌باشد اما در برخی موارد عدم اجرای مالیات بر ارزش افزوده در طول زنجیره عرضه کالا و خدمات، نظام مالیات بر ارزش افزوده را از این هدف خود دور نموده است و برخی خलाهای قانونی در این مسیر موجب می‌شود یک یا چند حلقه قبل مصرف‌کننده نهایی، از پرداخت مالیات امتناع نموده و نهایتاً برخی از کالاها و خدمات از شمول پرداخت مالیات بر ارزش افزوده خارج شده و سهم فعالیت بخش‌های غیررسمی در اقتصاد افزایش یابد. در چنین وضعیتی امکان استرداد مالیات برای برخی از فعالان اقتصادی از دست رفته و در عمل دچار مالیات آبخاری یا مضاعف بر روی همه و یا قسمتی از نهاده‌ها خواهند شد. لذا مستثنی شدن برخی مصرف‌کنندگان نهایی در زنجیره مالیات بر ارزش افزوده موجب تحمیل هزینه به کسب و کارها خواهد شد.

در بحث مالیات بر ارزش افزوده موضوع استفاده از برخی مواد اولیه در تولید کالاهای معاف و غیرمعاف از مالیات مساله مهمی است که موجب می‌شود در برخی اقلام مانند دارو که بصورت ساخته شده وارد کشور می‌شود معاف از مالیات باشد اما در نمونه ساخت داخل آن در برخی مراحل از مواد اولیه آن مالیات اخذ شود، نتیجتاً موجب افزایش انگیزه واردات دارو و کاهش قدرت رقابت‌پذیری تولید داخل می‌شود.

اثرات قانون مالیات بر ارزش افزوده

• تاثیر مالیات بر ارزش افزوده بر صادرات

یکی از اهداف مالیات بر ارزش افزوده، ارتقای رقابت‌پذیری بین‌المللی کشورها و ایجاد انگیزه برای توسعه صادرات می‌باشد زیرا در این نوع مالیات صادرات معاف از مالیات و واردات مشمول مالیات می‌شود.

• اثر مالیات بر ارزش افزوده بر سرمایه‌گذاری

معافیت کالاهای سرمایه‌ای از مالیات بر ارزش افزوده از طریق افزایش سطح پس‌انداز و سرمایه‌گذاری، جریان سرمایه‌گذاری را در شرکت‌ها تقویت می‌کند. این نوع مالیات در بلندمدت نیز از طریق تقویت تعریف پروژه‌های سرمایه‌گذاری برای شرکت، منافع سرمایه‌ای ایجاد می‌کند. البته ذکر این نکته ضروری است که تعیین اثر نهایی مالیات بر ارزش افزوده بر سرمایه‌گذاری منوط به تعیین پرداخت‌کننده نهایی مالیات بوده و می‌بایست به این منظور میزان انتقال مالیاتی صورت گرفته مورد بررسی قرار گیرد.

• اثر توزیعی مالیات بر ارزش افزوده

با توجه به غیرتصادفی بودن مالیات بر ارزش افزوده، بار مالیاتی بیشتری بر دوش گروه‌های پایین درآمدی است. هرچه کالا ضروری‌تر باشد به دلیل پایین بودن کشش تقاضا بار مالیاتی بیشتری منتقل می‌شود و با توجه به اینکه سهم هزینه این کالاها در سبد این گروه درآمدی بالا است، بار مالیاتی آن‌ها بیشتر خواهد شد. در این راستا در این زمینه بسیاری از کشورها برای جلوگیری از چنین پدیده‌ای از نرخ‌های متعدد مالیات بر ارزش افزوده استفاده می‌کنند. باید خاطر نشان بود که اثر توزیعی مالیات بر ارزش افزوده به نظام مالیات بر ارزش افزوده و اهمیت توزیع درآمد در آن کشورها بستگی دارد. انتخاب پایه مالیاتی، گستردگی آن نرخ‌های مالیاتی، معافیت‌ها و... از عوامل موثر بر اثر توزیعی مالیات بر ارزش افزوده است.

جمع‌بندی

ویژگی‌های مطلوب نظام مالیات بر ارزش افزوده نظیر گسترش پایه مالیاتی و کاهش اتکای دولت به درآمدهای نفتی سبب شده است تا این نظام مالیاتی بتواند پاسخگوی چالش‌های اقتصاد کشور از جمله بحران مالی دولت و کسری بودجه باشد. در این راستا ضرورت دارد تا سیاست‌گذاران این حوزه ضمن بررسی و ارزیابی تجارب موفق سایر کشورها در استقرار این نظام مالیاتی، در نظر گرفتن نقدهای وارد شده از سوی کارشناسان متخصص و راهکارهای پیشنهادی مختلف به‌ویژه بخش خصوصی، نسبت به رفع نواقص قانون مالیات بر ارزش افزوده و تنگناهای فعلی موجود اقدام نمایند. چنانچه این نظام مالیاتی به نحو موثر و مطلوب اجرا گردد پیش‌بینی می‌شود اثرات مثبت آن به مرور زمان آشکار شود.

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان

سامانه مودیان مالیاتی یک سامانه الکترونیکی است که در بسیاری از کشورها برای ثبت و پیگیری اطلاعات مالیاتی کسب‌وکارها استفاده می‌شود. با بهره‌مندی از سامانه مودیان مالیاتی، کسب‌وکارها و افراد می‌توانند اقدامات مالی خود را ثبت کرده، اطلاعات مالیاتی خود را ارسال و پرداخت مالیات را انجام دهند. پایانه‌های فروشگاهی نیز سیستم‌های الکترونیکی هستند که در فروشگاه‌ها و مکان‌های خدماتی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این سیستم‌ها شامل دستگاه‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری‌های مرتبط هستند که تراکنش‌های مالی، مدیریت فروش و موجودی و سایر فعالیت‌های مرتبط با فروشگاه‌ها را تسهیل می‌کنند. قانون سامانه مودیان و پایانه‌های فروشگاهی به عنوان بستری مهم و اصلی برای اجرای سایر قوانین مالیاتی است از جمله قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ که براساس آن همه کسانی که مشمول این قانون هستند مکلف به عضویت و ثبت نام در سامانه مودیان هستند و برای فروش کالا و خدمات خود می‌بایست صورتحساب الکترونیکی صادر کنند. قانون جدید پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان در مهرماه سال ۱۳۹۸ با ۲۹ ماده و ۸ تبصره به‌عنوان بستری جهت اجرای قانون ارزش افزوده دائمی در حال حاضر و اجرای مالیات بر عایدی سرمایه و مجموع درآمد اشخاص حقیقی در آینده‌ای نزدیک، و همچنین بستری برای نیل به سمت الکترونیکی شدن اظهارنامه‌های عملکرد مصوب شده است.

هدف قانون

در سطح جهانی سامانه مودیان مالیاتی اهداف متعددی از جمله آن‌ها سهولت در ارائه اطلاعات مالیاتی، افزایش شفافیت و کاهش ظهور اقتصاد زیرزمینی و همچنین بهبود روند پیگیری و اجرای قوانین مالیاتی را دنبال می‌کند و به‌منظور ارتقای انضباط مالیاتی توسعه داده شده است. هدف استفاده از پایانه‌های فروشگاهی نیز بهبود کارایی، دقت و سرعت عملیات فروش، کاهش خطاها و بهبود تجربه خرید مشتریان است. در ایران نیز قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان بستر اجرایی مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر عملکرد مودیان است که با هدف شفافیت اقتصادی زنجیره تولید تا مصرف، هوشمندسازی فرآیندهای مالیاتی، عدالت مالیاتی، کاهش فرارهای مالیاتی، کاهش اقتصاد سایه (بازار سیاه)، تامین منابع اطلاعاتی قابل استناد برای نظام مالیاتی کشور و حذف ممیزمحوری ایجاد شده است.

نکات کلیدی در قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان

• اجرای تدریجی الزام مودیان به استفاده از پایانه فروشگاهی

با توجه به فراگیر بودن قانون برای همه فعالان اقتصادی پیش‌بینی می‌شود تعداد مودیان مشمول مالیات بر ارزش افزوده به‌صورت قابل توجهی افزایش یابد در نتیجه با توجه به نوپا بودن سامانه و بالا بودن احتمال خطا اجرای دفعی قانون پیشنهاد نمی‌شود.

• ارتقای زیرساخت‌ها و تجهیزات سازمان امور مالیاتی

با توجه به اینکه اطلاعات در سامانه مودیان، به صورت الکترونیکی میان مودیان و سازمان امور مالیاتی در تبادل است این موضوع باعث شده است تا حجم اطلاعات و ریسک امنیت اطلاعات افزایش یابد. در نتیجه موفقیت اجرای این سیستم مستلزم فراهم ساختن زیرساخت‌های مناسب و تجهیزات و فناوری‌های مربوطه است. در زمینه فناوری نیز چالش‌های بسیاری از جمله تاخیر در به‌روزرسانی و قطعی مکرر سامانه، عدم امکان ویرایش صورتحساب‌ها در سامانه، عدم پیش‌بینی ارسال صورتحساب به صورت چندوجهی و... وجود دارد که برای افزایش کارایی این سامانه‌ها می‌بایست مورد توجه مسئولین مربوطه قرار گیرد.

• رویکرد اجرایی

یکی از مهم‌ترین مسائل و چالش‌های مربوط به این سامانه‌ها رویکرد اجرایی آن برای اجرا در تمام اصناف کوچک و بزرگ و مکانیزه کردن صندوق فروش (پایانه فروشگاهی) است که نیازمند هزینه و زیرساخت‌های فراگیر و زمان طولانی در سراسر کشور است. با توجه به اینکه پیاده‌سازی این سیستم نیازمند صرف هزینه‌های بسیاری است، ممکن است این هزینه‌ها در شرایط کنونی اقتصاد کشور منجر به تحمیل هزینه‌های اجتماعی فراوانی شود که اثربخشی این قانون را با مشکل مواجه نماید. لذا مطابق با نظر کارشناسان پیشنهاد می‌شود الزامی شدن آن به زمان مناسب‌تری موکول شود.

• آموزش و آگاهی‌بخشی به مودیان و کارکنان مالیاتی

آموزش مودیان و فرهنگ‌سازی برای اجرای قانون نقش مهمی در اجرای سریع و کارآمد قانون دارد. از طرفی با توجه به اینکه این قانون، گذار گسترده‌ای از نظام مالیاتی سنتی به نظام مالیاتی مدرن و الکترونیکی است؛ در نتیجه ضمن نیاز به آموزش و اطلاع‌رسانی به مودیان، آموزش به کارکنان نظام مالیاتی نیز امری ضروری است.

• مسائل حقوقی

در زمینه حقوقی برخی موانع و تنگناها بر سر راه اجرای کامل این قانون وجود دارد. مدت زمان طولانی برای پذیرش صورتحساب‌های خارج از سامانه مودیان، عدم زمان‌بندی صحیح برای اجرای قوانین مالیات بر ارزش افزوده و پایانه‌های فروشگاهی، عدم پیش‌بینی فیلترهای قوی به منظور ممانعت از ورود شرکت‌های صوری، عدم پیش‌بینی نحوه معامله با اشخاص خاص در سامانه، عدم جذابیت مشوق‌ها برای ثبت‌نام اشخاص برخی از مهم‌ترین مسائل حقوقی در این قانون است که باید مورد توجه قرار گیرد.

اثرات قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان

در صورت اجرای تدریجی و کارآمد این قانون می‌توان اثرات مثبت این سامانه‌ها را در افزایش سرعت و دقت، حذف تشخیص مالیات علی‌الراس و استقرار سیستم عدالت‌محور، مبارزه با فرار مالیاتی و کاهش حجم اقتصاد زیرزمینی، تسهیل و روان‌سازی کسب و کارها با استفاده از روش‌های مبتنی بر فناوری، کاهش هزینه‌های اجتماعی، عملیاتی و اجرایی و وصول مالیات از طریق مکانیزه کردن عملیات و بهینه‌سازی فرایندها، تشکیل پایگاه‌های اطلاعاتی آماری در حوزه تأمین و توزیع کالا و خدمات و... مشاهده نمود.

جمع‌بندی

اشکالات سامانه مودیان و ضعف‌های زیرساختی آن و نیز عدم تسلط کافی عوامل مالیاتی و سردرگمی مودیان و اتکاء به شرکت‌های معتمد مورد تایید و تعیین صلاحیت شده سازمان امور مالیاتی زمینه سوء استفاده این شرکت‌ها را فراهم نموده و موجب بروز خسارت به مودیان شده است. عدم شفاف‌سازی و اعتمادسازی در مودیان در انجام تکالیف مربوطه نیز در کنار بوروکراسی در نحوه مالیات ستانی و نوسانات شبکه به لحاظ نرم افزاری و سخت افزاری در وضعیت فعلی اقتصاد که توأم با رکود فعالیت‌ها و تورم قیمت‌ها است، منجر به کلافه شدن مودیان و عدم تمکین به فرآیندهای تعریف شده است. لذا پیشنهاد می‌شود جهت بهره‌برداری مناسب از ظرفیت‌های گسترده این قانون، اجرای کامل آن به زمان مناسب و پس از فراهم شدن تمامی زیرساخت‌های موردنیاز و آموزش کامل، موکول شود.

توصیه‌های سیاستی

با توجه به تحولات اخیر سیاست‌های مالیاتی و قرارگرفتن در یک برهه زمانی حساس توأم با تحولات اساسی در ساختار قوانین نظام مالیاتی با پیامدهای گسترده بر کسب و کارها، لازم است آگاهی بخشی مناسبی به مودیان مالیاتی در خصوص جزئیات این تحولات و اثرات مثبت و منفی آن بر کسب و کارها ارائه شود.

پر واضح است در صورتیکه سیاست‌های مالیاتی متناسب با اقتضات فضای کسب و کار طراحی نشوند، علاوه بر ایجاد انگیزه‌های ضد مالیاتی در بخش کسب و کار، زمینه ساز انواع فعالیت‌های غیرقانونی خواهد شد. در سوی دیگر اگر طراحی سیاست‌ها به بهترین نحو ممکن و مبتنی بر اقتضات فضای کسب و کار صورت پذیرد، اما زمان مناسبی برای پیاده سازی آن در نظر گرفته نشود، محکوم به شکست خواهد شد. به طور مثال سیاست‌های انبساط مالیاتی در شرایط رکود تورمی که کسب و کارها با مشکلات متعددی در سطوح مختلف مواجه هستند، نه تنها موجب فشار مضاعف مالیاتی بر کسب و کارها و کاهش رشد اقتصادی می‌شود، بلکه با از بین بردن اعتماد عمومی جامعه، راه را برای اصلاحات مالیاتی در آینده دشوارتر می‌نماید. اجرای صحیح سیاست‌ها نیز یکی مولفه‌های اصلی موفقیت اصلاحات مالیاتی است که با عواملی همچون سهولت و پیچیدگی پائین فرایندهای پرداخت مالیات از منظر مودی، کاهش اشتباهات در پرداخت‌های مالیاتی و به تبع آن لزوم تسهیل رسیدگی‌های بعدی و شفاف بودن فرایند از دید مودی، در ارتباط است.

در این مسیر لزوم استقرار نظام جامع مالیاتی ضمن انسجام و یکپارچگی در قوانین که نیاز به اصلاحات جزئی و موردی نداشته باشد و در عین حال نسبت به فضای کسب و کار و معیشتی جامعه انعطاف‌پذیر باشد، به عنوان یک ضرورت اساسی قابل درک است، به شرطی که چشم‌اندازی از بهبود فضای کسب و کار در جامعه وجود داشته باشد و زمینه برای رشد تولید و افزایش پرداخت‌های مالیاتی فراهم باشد، آنگاه در چنین شرایطی جامعه‌پذیری آن دسته از تحولات در سیاست‌های مالیاتی خواهد بود که ارتقای عدالت مالیاتی، هدف اصلی آن باشد.

در این نوشتار، مهمترین ملاحظات مورد نیاز برای ایجاد تحولات در ساختارهای مالیاتی به شرح زیر مورد بررسی قرار گرفته است:

- در طرح مالیات بر عایدی سرمایه، لزوم یکپارچگی و شمولیت اقلام و لحاظ تعدیل تورمی به صحیح‌ترین شکل ممکن و متناسب با اوضاع رکود تورمی جاری در کشور به عنوان یکی از الزامات سیاست‌گذاری که بسیار بر کسب و کارها اثرگذار است، مورد واکاوی قرار گرفته است.
- مساله فراهم آوردن زیرساخت لازم برای شناسایی درآمد، بعنوان پیش‌نیاز اصلی طرح مالیات بر عایدی سرمایه نیز نکته بسیار مهمی است به نحوی که لازم است این زیرساخت دربرگیرنده سیستم جامع اطلاعات مالیاتی، نظام آماری، هماهنگی دستگاه‌ها، تولید اطلاعات استاندارد معاملات، یکپارچگی نظام پرداخت (تراکنش‌ها)، تدوین فرایند صحت‌سنجی اطلاعات و ... باشد.
- اتصال وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها به سازمان امور مالیاتی و حضور تمامی ارگانها در سیستم جامع مالیاتی یکی دیگر از الزامات اجرای صحیح مالیات بر عایدی سرمایه در کشور خواهد بود. تجهیز زیرساخت‌ها به ویژه سامانه املاک و ایجاد سامانه‌هایی برای شفافیت در معاملات سایر اموال سرمایه‌ای از جمله خودرو، مسکوکات و ارز نیز از دیگر مولفه‌های مهم در پیاده‌سازی این نظام مالیاتی، مطرح است.
- در دیگر سو، مالیات بر عایدی سرمایه به دلیل تاثیر بر کاهش بازدهی سرمایه، بر انگیزه‌های ایجاد کسب و کار تاثیر می‌گذارد. لذا تنها در صورتی که وضع این مالیات، فعالیت‌های سوداگرانه را به درستی مورد هدف قرار دهد، موجب انتقال بخشی از سرمایه‌ها از فعالیت‌های سوداگرانه به سمت بخش تولید خواهد شد؛ لذا برهم کنش این عوامل نشان دهنده اثر جمعی وضع این مالیات بر رونق تولید خواهد بود. بنابراین لازم است موضوع حفظ انگیزه برای ایجاد کسب و کار و فعالیت تولیدی بعنوان یک ملاحظه در این طرح مدنظر قرار گیرد.
- با توجه به اینکه ثبات بازار پول توام با سطوح پایین و نوسان کم تورم یکی از شروط و الزامات موفقیت اجرای سیاست مالیات بر عایدی سرمایه است و نظر به اینکه کشور ما در حال حاضر دچار رکود تورمی است، لذا شاید بهتر باشد مقام سیاست‌گذار اجرای این طرح را به زمان مناسب‌تری موکول نماید.
- در لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم، با توجه به بحران آب در بخش کشاورزی و جهش قیمت نهاده‌ها طی سالهای اخیر، تعیین مبنای ۱۶۰ میلیون تومان درآمد در این بخش بعنوان کف معافیت مالیاتی و حذف سایر معافیت‌ها، قدری چالش برانگیز است و پیشنهاد می‌شود مراحل حذف معافیت مالیاتی به صورت پلکانی و از سطوح درآمدی بالاتری آغاز شود.

- در این اصلاحات، موضوع حذف برخی معافیت‌ها در حوزه املاک و همچنین کاهش مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی موضوعات مهم اثرگذار بر کسب و کارها هستند که لازم است با ظرافت ویژه‌ای، ضمن فراهم آوردن زیرساخت‌های مناسب، به نحو مناسبی اجرایی شود.
- در قانون مالیات بر ارزش افزوده، موضوع استرداد مالیاتی یکی از موارد مهم در حوزه کسب و کارها است که تاکید بر اجرای ماده ۸ قانون مالیات بر ارزش افزوده همواره یکی از مطالبات اصلی فعالان اقتصادی از سیستم مالیاتی بوده است. زیرا اعتبار ارزش افزوده عموماً با تاخیرهای قابل ملاحظه‌ای (بعضاً فراتر از یک سال) به مودیان مسترد شده و بدین ترتیب موجب راکد ماندن مبلغ قابل توجهی از سرمایه در گردش فعالان اقتصادی در بازه‌های زمانی طولانی مدت می‌شود.
- موضوع اعمال دقیق مالیات بر ارزش افزوده در طول زنجیره کالا و خدمات و رفع چالش‌های این حوزه یکی دیگر از مطالبات جدی بخش خصوصی است زیرا برخی خلاهای قانونی در این مسیر موجب امتناع یک یا چند حلقه قبل مصرف‌کننده نهایی از پرداخت مالیات شده که نهایتاً برخی از کالاها و خدمات از شمول پرداخت مالیات بر ارزش افزوده خارج شده و سهم فعالیت بخش‌های غیررسمی در اقتصاد را افزایش و انگیزه فعالان اقتصادی را کاهش می‌دهد.
- با توجه به اینکه قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان، گذار گسترده‌ای از نظام مالیاتی سنتی به نظام مالیاتی مدرن و الکترونیکی به شمار می‌رود لازم است به موضوع آموزش و اطلاع‌رسانی به مودیان و کارکنان نظام مالیاتی توجه ویژه‌ای شود. همچنین ریسک امنیت اطلاعات در این سامانه بعنوان یکی از دغدغه‌های فعالان اقتصادی مطرح است. علاوه بر آن تامین زیرساخت‌های مناسب و تجهیزات و فناوری‌های مربوطه شرط اصلی موفقیت اجرای این سیستم از منظر بخش خصوصی، برشمرده شده است.

منابع

- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- سازمان امور مالیاتی
- قانون مالیات بر ارزش افزوده
- قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان
- طرح مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی
- لایحه اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم